

“TEXNOLOGIYA” FANI DARSLARIDA O’QUVCHILARNI KREATIV SHAKLLANTIRISHDA TA’LIM TEXNOLOGIYALARI

FarDU Mamatova Nilufarxon Xursanali qizi
FarDU Mahmudova Muxtasar

Ushbu maqolada ta’lim texnologiyalar, uning umumiy o’rta ta’lim maktablari ta’lim jarayonida o’quvchilar kreativ yondashuvini shakllantirishdagi o’rni va ahamiyati masalalari yoritilgan.

В данной статье освещаются вопросы образовательных технологий, их роль и значение в формировании креативного подхода учащихся к процессу образования в общеобразовательных школах.

This article highlights the issues of educational technologies, their role and importance in the formation of creative approach of students to the process of education in General education.

“Tehnologiya” fani o’qituvchisi dars jarayonida o’quvchilarning bir qolipga tushib qolmasligi uchun ilg’or pedagogik va innovatsion texnologiyalarini keng joriy etish bilan birga, o’zining kompetentligini namoyon qilishi orqali o’quvchilarda kreativ yondashuvni shakllantirishni ta’minlaydi.

Zamonaviy - kompetentli o’qituvchi kelajak bunyodkori, yangi pedagogik texnologiyalar, nazariyalar, konsepsiyalarning muallifi, ishlab chiqaruvchisi, tadqiqotchisi, foydalanuvchisi va targ’ibotchisi sifatida o’quvchilarda berilayotgan bilim, ko’nikma va malakalarni o’zlashtirishga kreativ yondashuvni shakllantiruvchisidir.

Kreativlik (lot., ing. “create ” - yaratish, “creative” - yaratuvchi, ijodkor) - individning yangi g’oyalarni ishlab chiqarishga tayyorlikni tavsiflovchi va mustaqil omil sifatida iqtidorlilikning tarkibiga kiruvchi ijodiy qobiliyati xisoblanadi.

Umumta’lim maktablarida “Texnologiya” fani darslarida o’quvchilarning kreativ fikrlashini shakllantirish ularning fan bo’yicha bilim ko’nikma va malakalarni egallash, mustaqil topshiriqlarni bajarish, turli masalani yechishga kreativ yondashuv orqali amalga oshiriladi.

Zamonaviy - kompetentli o’qituvchi tomonidan dars mazmunidagi asosiy ma’lumotlar va o’quv material shunday taqdim etilishi kerakki, u o’quvchining vizual idrok qilish qobiliyatini osonlashtirsin. Zero, o’qituvchi ta’lim islohotining bosh ijrochisidir. Bunda har bir o’qituvchini qisqa vaqt ichida juda katta miqdordagi axborot to’plamini o’zlashtirish, qayta ishlash va amalda qo’llay olishga o’rgatish muhim ahamiyatga ega. Uni hal qilishda o’qituvchiga o’qitishning an’anaviy usullari bilan birga innovatsion texnologiyalari jumladan, mediatexnologiyalardan

foydalanish yordam beradi. Darsda mediatexno-logiyalardan foydalanish o'qitish jarayonini qiziqarli olib borish, har bir o'quvchiga individual-kreativ yondashish imkonini beradi.

“Tehnologiya” fanidan umumta'lim maktablarida mediatexnologiyalarni qo'llash-fanlararo bog'liqlikni kengaytiradi, mavzularni qo'shimcha ma'lumotlar bilan boyitishni ta'minlaydi. Umumta'lim maktablari o'quvchilarida aqliy qobiliyatlarini jadal rivojlantirish jarayoni kechadi, ularning intellektual salohiyati rivojlanishi uchun asos yaratiladi. O'quv jarayonida innovatsion ta'lim texnologiyalaridan foydalanish “Tehnologiya ta'limi”ning dolzarb masalalarini samarali echish uchun imkoniyat yaratadi.

O'quvchilar o'zlarining kreativ fikrlash qobiliyatlarini qulay muhitda to'la namoyon qilishlari mumkin. Agar o'quvchilarda muvaffaqiyatsizlikka uchrash qo'rquv xissi mavjud bo'lsa, fikrni noto'g'ri ifodalashdan xadiksirasalar, tanqidga uchrash bunday vaziyatda ularda kreativ fikrlash ko'nikmalarini samarali shakllantirish yoki rivojlantirish mumkin bo'lmaydi. O'quvchilarda kreativlikni odatga aylantirish orqaligina kreativ fikrlash ko'nikmasini muvaffaqiyatli shakllantirish mumkin.

Ta'lim-tarbiya jarayonidagi innovatsiyalar, ilg'or pedagogik texnologiyalar, yangiliklar, dars o'tishning interfaol usullari o'z-o'zidan ta'limga kirib kelmaydi. Demak, o'qituvchidan bilim, ijodiy mehnat va kasb mahorat talab qilinadi. Chunki o'qituvchi faoliyati yangilanmasa, ta'limda samaradorlikka erishib bo'lmaydi. O'qituvchi tomonidan o'quvchilarni ijodiy izlanish, faollik, erkin fikr yuritishga yo'naltiruvchi ta'lim shakli, metod va vositalarining to'g'ri tanlanishi darslarning qiziqarli, bahs-munozaralarga boy bo'lishi, ijodiy tortishuvlarning yuzaga kelishiga turtki bo'ladi. Mana shu holatdagina o'quvchilar tashabbusni o'z qo'llariga oladilar, o'qituvchining zimmasida esa ularning faoliyatini ma'lum yo'nalishga solib yuborish, faoliyatni umumiy nazorat qilish, murakkab vaziyatlarda yo'l-yo'riq ko'rsatish, maslahatlar berish hamda ular faoliyatini baholash kabi vazifalar qoladi.

Bugungi kunda texnologiya ta'limda innovatsion texnologiyalardan foydalanishga alohida e'tibor berilayotganining asosiy sababi quyidagilardir:

Birinchidan, innovatsion texnologiyalardan foydalanishda shaxsni rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirish imkoniyatining kengligi.

Ikkinchidan, innovatsion texnologiyalardan foydalanish o'quv-tarbiya jarayoniga tizimli faoliyat yondashuvini keng joriy etish imkoniyatini berishi.

Uchinchidan, innovatsion texnologiyalardan foydalanish o'qituvchini ta'lim-tarbiya jarayonining maqsadlaridan boshlab samarali natija olgunga qadar bo'lgan texnologik zanjirni oldindan loyihalashtirib olishga undashi.

To'rtinchidan, innovatsion texnologiyadan foydalanish yangi vositalar va axborot usullarini qo'llashga asoslanganligi sababli, ularning qo'llanilishi Kadrlar tayyorlashga qo'yiladigan zamonaviy talablarini amalga oshirishni ta'minlashi.

Beshinchidan darslarda innovatsion ta'lim texnologiyalardan foydalanish o'qitish jarayonini qiziqarli olib borish, har bir o'quvchiga individual-kreativ yondashish imkonini berishi.

Har qanday texnologiyaning o'quv-tarbiya jarayonida qo'llanilishi shaxsiy harakterdan kelib chiqqan holda, o'quvchilarni kim o'qitayotganligi va o'qituvchi kimni tarbiyalayotganiga bog'liq. Ta'lim texnologiyalari asosida o'tkaziladigan mashg'ulotlar talabalarning muhim hayotiy yutuq va muammolar shaxsiy munosabatlarini bildirishiga, ularni fikrlashga, o'z nuqtai nazarlarini asoslashga imkoniyat yaratadi. SHuning uchun ham ta'lim jarayonida o'quvchilarda kreativ yondashuvni shakllantirishida ta'lim texnologiyalarning o'rni va ahamiyati beqiyosdir.

SHu bois ta'lim tizimiga yangi o'quv dasturlarini joriy etish, o'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish bilan birga dars jarayonlarida ta'lim texnologiyalarini qo'llashga ham muntazam ravishda e'tibor qaratib borish zarur.

ADABIYOTLAR:

1. Innovatsion ta'lim texnologiyalari / Muslimov N.A., Usmonboeva M.X., Sayfurov D.M., Turaev A.B. - T.: "Sano standart" nashriyoti, 2015. - 81-b.
2. I.A.Karimov. Yuksak ma'naviyat - yengilmas kuch. -T.: O'zbekiston, 2008. -173 b.
3. Sh.M.Mirziyoyev Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lish kerak.O'zbekiston. 2017 y.
4. Q.T.Olimov. Kasb ta'limi uslubiyati. o'quv qo'llanma. -T.: 2006.
5. SH. SHodmonova, N.S. Mirsagatova, G.N. Ibragimova, M.T. Mirsolieva. Pedagogik texnologiyalar. Metodik kullanma T.: "Fan va texnologiyalar", 2011.
6. L.V. Golish, D.M. Fayzullaeva. Pedagogik texnologiyalarni loyixalashtirish va rejalashtirish. -T. 2010 y.